

MINI PUBERS!

KRISTA OKMA

MINIPUBERS!

SURVIVALGIDS

VOOR OUDERS VAN
KINDEREN TUSSEN
6 EN 12

 | LANNOO

WWW.LANNOO.COM

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

www.kristaokma.nl

voor meer informatie over de auteur

Omslag: Studio Lannoo

Vormgeving: Studio Lannoo en Keppie & Keppie

Coverbeeld: © Jef Boes

Illustraties binnenwerk: © Erzsébet Anna Hajdú (Zsike)

© Uitgeverij Lannoo nv, Tiel, 2014 en Krista Okma

D/2014/45/535 – NUR 854

ISBN 978 94 014 2039 6

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSTAFEL

	WOORD VOORAF	7
INLEIDING	MINIPUBERS? MINIPUBERS!	11
HOOFDSTUK 1	EEN MINIPUBER, WAT IS DAT?	17
HOOFDSTUK 2	STEVIG IN JE SCHOENEN. OVER ZELFVERTROUWEN EN WEERBAARHEID	29
HOOFDSTUK 3	EEN GOED GESPREK. OVER COMMUNICEREN	51
HOOFDSTUK 4	'IK HEB NIETS GEDAAN! OVER LIEGEN	71
HOOFDSTUK 5	'VAN MIJ! OVER STELEN	81
HOOFDSTUK 6	'NU IS HET GENOEG! OVER RUZIEMAKEN (EN WEER GOEDMAKEN)	87
HOOFDSTUK 7	SCHULDEN DOET GEEN ZEER? OVER PESTEN	97
HOOFDSTUK 8	IPAD-JUNKIES. OVER MEDIAOPVOEDING	113
HOOFDSTUK 9	'IK KAN HET ZELF! OVER HELPEN IN (EN OM) HET HUIS	141
HOOFDSTUK 10	EEN WERELD DIE GROEIT... OVER LOSLATEN	153

HOOFDSTUK 11	'BEN NIET BANG...' (EN AL ZEKER NIET VOOR DE BOZE WOLF) OVER ANGST	165
HOOFDSTUK 12	DE BLOEMETJES EN DE BIJTJES. OVER SEKSUALITEIT	173
HOOFDSTUK 13	'WAT KOST DAT?' OVER (ZAK)GELD	197
HOOFDSTUK 14	'LEEF JE UIT!' OVER CREATIVITEIT	211
HOOFDSTUK 15	'MEEDOEN IS BELANGRIJKER DAN WINNEN.' OVER SPORT EN HOBBY'S	219
HOOFDSTUK 16	'NIET VAN DE STOEP AFI!' OVER BUITEN SPELEN	229
HOOFDSTUK 17	DE BESTE VAN DE KLAS. OVER SCHOOL	235
HOOFDSTUK 18	PUBERITUS. OVER DE 'ECHTE' PUBERTEIT	253
	HULP VRAGEN	263
	DE EXPERTS	269
	LITERATUUR	271
	MEER LEZEN?	273

WOORD VOORAF

Minipubers! biedt praktische tips en ideeën voor alle ouders van zes- tot twaalfjarigen. In dit boek heb ik een combinatie gemaakt van alles wat ik de afgelopen jaren heb gehoord en gelezen tijdens mijn werk als pedagoog en ontwikkelingspsychologe, en mijn eigen ervaringen met mijn zoons Sem (8 jaar) en Robin (7 jaar). Als moeder van deze minipubers kom ik dagelijks allerlei vragen tegen. Hoe zorg ik ervoor dat mijn kinderen alle kansen van de wereld krijgen? Het goed doen op school? Weten wat goed is en wat fout? Weten wie je wel en niet kunt vertrouwen? Erbij horen? Lekker in hun vel en hun lijf zitten? Zich netjes gedragen? Op hun dertigste niet nog steeds bij mij wonen? Verstandig met geld om leren gaan? Niet vergroeien met de iPad of Wii? Ook zie ik dat het antwoord op deze vragen enorm kan verschillen per kind. Wat voor Sem werkt, is soms volledig mis bij Robin. Wat bij Robin een aandachtspunt is, is dat niet bij Sem. Daarom was ik ook benieuwd naar de ideeën en ervaringen van andere ouders, de vragen die ze tegenkomen en waar ze graag over zouden willen lezen.

De meeste (online) informatie en opvoedboeken gaan over de kleintjes die niet willen eten, slapen, op het potje gaan of zich te pas en te onpas met een enorme driftbui op de grond werpen. Of over oudere kinderen, die op zoek zijn naar hun eigen identiteit, seksualiteit, en wereldse waarden en normen. Terwijl ze ondertussen ook nog een beetje normaal proberen te bewegen in dat lange onhandige lijf van ze. Maar over de fase daartussen – kinderen van 6 tot 12 jaar – hoor je vaak (te) weinig.

Misschien komt het wel omdat het vader en moeder zijn in deze fase relatief meevalt. Je bent nog aan het uitpuffen van de ‘nee op alles’-strijd van hiervoor en je mentaal alvast aan het voorbereiden op de pukkelige, opstandige puber die in huis gaat rondhangen. Maar juist nu leg je de basis voor de Grote Boze Puberteit die daarna nog komt en die vast ook wel weer mee zal vallen. Want als je kind nu al ervaart dat er met jou goed te praten valt, ook over gevoelige onderwerpen als seksualiteit of gepest worden op school, als je kind zelfstandig en weerbaar wordt, als het leert om te gaan met steeds weer een klein beetje meer vrijheid en de logische consequenties als dingen mislopen... le-

vert dat later natuurlijk alleen maar winst op. Bovendien lijkt het wel alsof onze kinderen steeds vroeger wijs worden, en nu al een soort minipubers zijn.

‘Ouders denken dat het nu rustig is, maar zo is het niet’

– RITA KOHNSTAMM

‘Ouders denken dat het nu rustig is. Bovendien zitten die kinderen hele dagen op school, dus wordt er al snel veel naar de school geschoven: dat gebeurt wel op school, daar letten ze op school wel op, daar moeten ze op school iets mee doen. Maar zo is het niet. Ook in deze fase moet er actief opgevoed worden, niet in de zin van lesgeven, maar aandacht hebben, opletten, tijd besteden aan je kinderen. Niemand verplicht je tegenwoordig om kinderen te krijgen. Als je ze zo graag wilt – en de meeste mensen willen ze graag – dan moet je je ook realiseren dat de kinderen er niet voor de sier zijn. Je moet in ze investeren. Als je er – gemiddeld – ook maar twee hebt, valt dat ook reuze mee. Je kunt het in ieder geval niet zomaar laten waaien. Je kunt ook heel veel loslaten, maar je moet wel alert blijven.’

‘Onderschat het belang van opvoeden in de basisschoolleeftijd niet’

– MARIEKE HENSELMANS

‘Eigenlijk leg je op deze leeftijd de basis voor alles wat daarna nog komt. Later heb je minder te vertellen en je wordt minder belangrijk. De focus ligt langzaam steeds meer op de buitenwereld en leeftijdsgenootjes, dus in deze jaren moet je het doen. Tijdens de puberteit sta je als ouder soms met open mond te kijken. Dan denk je bij jezelf: wat is hier in hemelsnaam gebeurd? Maar als de basis goed is, komen ze daar uiteindelijk weer bij terug. Dat zie ik nu bij mijn kinderen, die inmiddels twintigers zijn. Al het onaardige en onredelijke gedrag van de puberteit is nu weg. Ik heb al die jaren mijn guld bewaard en vertrouwd op die basis. Terecht, naar nu blijkt.’

‘De term “minipubers” kan al snel als verontschuldiging worden gebruikt om niet te hoeven opvoeden’

– MARTINE DELFOS

‘Zodra een kind zich verzet, wordt het kind een puber genoemd. De term “minipubers” kan al snel als verontschuldiging worden gebruikt. Je gaat kinderen niet meer begrenzen “want ze zijn nu kleine pubers”. “En dus” heeft hun gedrag met de ontwikkelingsfase te maken waar ze in zitten, niet met jouw eigen opvoeding. Terwijl die opvoeding, en het stellen van grenzen, juist zo belangrijk is. Bovendien zijn ze nog niet in de “echte” puberteit. Het is heel simpel: als de groei(spurt) niet is geweest, zijn ze nog niet in de puberteit. Die komt alleen maar met de hormonen.’

Ellen, moeder van drie minipubers (10, 9 en 8 jaar):

‘Eigenlijk is dit een gemakkelijke fase, waarin je denkt: misschien mogen we nu heel even ademhalen, de ergste fase komt nog. Maar je voelt dat het de stilte voor de storm is, en dat je daarom misschien ook wel een deken over de dingen legt: laat het maar even, dat komt later. Geen slapende honden wakker maken. Maar ondertussen weet ik ook dat er al een hoop dingen gaande zijn.’

‘Wat wil je bereiken?’

– MARIEKE HENSELMANS

‘Het is belangrijk dat ouders nadenken over wat ze doen en waarom. Verder zijn er natuurlijk ook een aantal dingen waarvan we zeker weten dat ze niet werken, zoals straffen en slaan. Kijk naar wat je uiteindelijk wilt voor je kind. Wat wil je bereiken? Wat hoop je voor de toekomst van je kind? Wat wil je in ieder geval meegeven? Vaak kan dat ook eenvoudig zijn. Wil je gezonde kinderen? Dan is het niet logisch om de hele kast vol te proppen met snoep. Wil je dat je kinderen weerbaar zijn? Dan moet je ze uitdagen om vooral ook dingen zelf op te lossen. Om dat soort doelen te bereiken neem je kleine stapjes, waar je wel nu al mee moet beginnen en niet pas morgen. Want ineens zijn ze wel twaalf en heb je als ouder alweer veel minder invloed.’

MINIPUBERS? MINIPUBERS!

‘Is die van jou ook zo bijdehand?’ Wanneer je tijdens de koffie met andere ouders praat, vliegt de ene na de andere anekdote over bijdehante mannetjes en goedgebekte dametjes over tafel.

‘Jij bent niet de baas over mij!’, ‘Daar gaan we het nu niet over hebben!’, ‘Dat zullen we nog weleens zien’, ‘En nu is het genoeg geweest!’, ‘Zo gaan we dat niet doen!’

Je hoort je eigen uitspraken erin door echoën, en zo naverteld is het vooral grappig. Maar op het moment zelf kan het gebok behoorlijk lastig zijn.

Dit weekend was mijn zoontje met geen tien paarden vooruit te krijgen. ‘Sem, over vijf minuten begint de zwemles!’, ‘Jij loopt ook altijd langzaam en dan mag ik daar ook niets van zeggen’, was het gevatte antwoord, terwijl hij ondertussen rustig verder treuzelde. ‘Je moet nu wel even luisteren, Sem’, ‘Nee, jij moet naar mij luisteren, mama!’, ‘Zeg, houd je eens een beetje rustig...’, ‘Nee, houd jij je maar rustig!’

Het voelt af en toe net of je met een soort minipuber op sleeptouw bent. En op die momenten maak ik me zorgen over wat de ‘echte’ puberteit wel niet zal brengen.

Bert, vader van twee minipubers (7 en 6 jaar):

‘Mijn kinderen hebben tegenwoordig een nieuwe bedacht. Ze stellen een vraag: “Papa, mag ik dat en dat?” En geven dan zelf het antwoord erbij: ‘Jazeker, lieverd.’ Ik doe niet eens meer mee aan het gesprek!’

Ellen, moeder van 3 minipubers (10, 9 en 8 jaar):

‘Gisteren hadden we het over hoe je je gedraagt bij het kerstfeest. Dus ik zei: “Het is wel netjes dat je, als je binnenkomt, iedereen

even een handje geeft.” Op de terugweg de volgende dag zegt de middelste ineens: “Jij hebt zelf niet eens handjes gegeven.” Ik krijg hem bijna altijd weer terug. Ze letten veel meer op me dan ik denk. Dan pakken ze me gewoon, best brutaal.’

Bert, vader van twee minipubers (7 en 6 jaar):

‘Laatst zaten ze me een beetje te sarren. “Hoe heet jij dan? Hoe heet jij dan?” Achter elkaar door. Toen werd ik het zat en zei ik: “Ik heet Kees!” Even was het stil. “Oh, heet jij Kees?” Sindsdien noemen ze me overal Kees. “Dat is mijn vader en die heet Kees.” Dus noemen al die vriendinnetjes me ook Kees. En later werd het ook nog “Kees Poepchinees”. Nu is mijn vrouw Chinees, dus zijn zij het ook half. Dat hebben ze alleen nog niet zo door. Dus als er iemand in onze familie geen poepchinees is, dan ben ik het wel!’

Zijn onze kinderen tegenwoordig dan zoveel bijdehanter dan vroeger? Dat vragen ouders, professionals, politici en onderzoekers zich regelmatig af.

De tijden zijn zeker veranderd. Ouders voeden nu minder streng op dan vroeger (Rispen en anderen, 1996) en ‘opkomen voor jezelf’ staat in de top drie van belangrijkste opvoeddoelen (SCP gezinsrapport, 2011). Vaders en moeders vinden het vooral belangrijk dat hun kind autonoom is, en kinderen hebben tegenwoordig op veel jongere leeftijd een eigen leven. Ze hebben een eigen kamer, krijgen zakgeld, zijn steeds jonger in het bezit van een eigen telefoon, laptop en tv en na schooltijd druk met sportclubs, muziek en andere zaken (Schnabel, 2008; Uit: SCP gezinsrapport, 2011, p. 157).

Zijn ouders dan verkeerd bezig? Zeker niet. In onze huidige samenleving zijn autonomie en assertiviteit belangrijke waarden, goed dus om je kind daar tijdig op voor te bereiden. Bovendien zijn ouders opvoeddoelen inzake goede manieren sinds de jaren 1990 juist weer meer gaan waarderen (SCP gezinsrapport, 2011). ‘Rekening houden met anderen’ en ‘respect hebben voor ouderen’ scoren een mooie derde en vierde plaats, zowel bij moeders als bij vaders. We zijn dus vooral op zoek naar de juiste balans tussen loslaten en vasthouden, regels en vrijheid, veilig en onveilig. Zo kunnen we de dingen die we belangrijk vinden bij het opvoeden en mee willen geven aan onze kinderen, met succes bereiken.

Bert, vader van twee minipubers (7 en 6 jaar):

‘Uiteindelijk is mij voor gek zetten voor die meiden wel het hoogst bereikbare. Laatst aan tafel zeiden ze: “Papa, we houden van jou... plagen!” En tegenwoordig gaat dat ook met briefjes. Eentje was wel heel brutaal. Toen ik hem had ontcijferd, was ik echt geschokt. Er stond: “Je moet mijn kamer opruimen, Kees.”

Ze gebruiken ook briefjes als we ruzie hebben. Laatst hadden ze zich misdragen bij de oppas. Toen heb ik de oudste haar wel een briefje laten schrijven. Dan zie je dat tot haar doordringt dat communiceren op verschillende manieren kan.’

‘Kinderen willen gewoon meedoen’

– RITA KOHNSTAMM

‘Kinderen willen gewoon meedoen. Hun belevingswereld is zoveel groter geworden dan twee generaties geleden, en dat komt vooral door de media. Vroeger had je een afschermd kinderwereld en leerden kinderen heel langzaam de geheimen kennen van de grotemensenwereld. Nu zien kinderen alles wat volwassenen bezighoudt, seksualiteit voorop. Eerder was het een groot geheim wat die volwassenen toch allemaal uitspookten. Er kwam af en toe een flitsje voorbij, je hoorde of zag iets als kind dat je maar half begreep. Nu is alles zichtbaar en hoorbaar voor kinderen. Het is niet zo gek dat zij daar op hun beurt op reageren, een antwoord proberen te krijgen en mee willen doen. Binnen de mogelijkheden van wat ze ontwikkelingspsychologisch kunnen behappen, zowel verstandelijk als emotioneel, reageren ze. Dat is logisch.’

Marieke, moeder van vier (mini)pubers (14, 13, 11 en 9 jaar):

‘Ik denk wel dat kinderen tegenwoordig vroeger wijs zijn. Wij puberden rond ons dertiende, maar ik heb het idee dat de puberteit nu eerder bij 10 of 11 jaar begint. Misschien niet fysiek, maar wel mentaal. Al vroeg nadenken over je eigen identiteit bijvoorbeeld. Ik vind dat de media daar veel invloed op hebben, social media maar ook alle informatie die online toegankelijk is. Zo komt mijn zoontje van elf volgens mij ook aan al die scheldwoorden. Van die filmpjes op YouTube van FC Kip bijvoorbeeld (dat zijn sketches uit het televisieprogramma *De Dino Show*, waarin medewerkers van een fastfood-restaurant klanten nogal ‘goedgebekt’ te woord staan). Die wereld sluit je ook niet meer zomaar voor ze af, terwijl ik het idee heb dat we dat vroeger veel meer deden.’

In dit boek staan nuttige tips en praktische adviezen over alle vragen en uitdagingen die ouders in de leeftijdsfase van 6-12 jaar tegen kunnen komen. Er bestaat niet één juiste manier van opvoeden, en dat laten de verhalen van alle ouders in dit boek heel mooi zien. Je kiest uiteindelijk zelf hoe je opvoedt, welke waarden en normen je daarin belangrijk vindt, en wat past bij jouw kind, jouw leven en jullie omgeving. Als je daarbij vragen tegenkomt, zijn een paar korte tips vaak al voldoende om zelf weer verder te kunnen. Voor situaties waarin er meer nodig is, geeft *Minipubers!* een goed overzicht van boeken die je erover kunt lezen, websites en (on- en offline) plekken waar je er vragen over kunt stellen.

‘Er is niet één goede manier van opvoeden’

– MARIEKE HENSELMANS

*‘Het is net als bij die film *The Life of Brian* (een persiflage van Monty Python op het leven van Jezus Christus), waarin Brian allemaal volgers achter zich aan krijgt en hij zegt: “Jullie moeten niet achter mij aan lopen, jullie moeten je eigen weg gaan.” “Wij moeten onze eigen weg gaan! Wij moeten onze eigen weg gaan!” roepen de volgelingen dan. Je moet als ouder zoeken wat bij je past en bij de context waarin je opvoedt. Daar is geen snelle oplossing voor. Toch zie je dat ouders daar soms nog wel op hopen. Er zijn ook bij het opvoeden bepaalde modes, net als bij diëten. Opeens volgen we allemaal het brooddieet, dat is dan even de methode. Of we eten geen groene dingen meer. Maar op de lange duur werkt dat allemaal niet. Er is echt maar één oplossing en dat is je eigen manier van opvoeden uitdokteren. Wat werkt voor jou? Wat werkt voor je kind? Iedere ouder en ieder kind is anders.’*

WEETJE

Opvoedstijlen

‘Was vroeger alles beter? Ik dacht het niet’, schrijft Marieke Henselmans (2007, p. 13), waarna ze voorbeelden aanhaalt van pedagogen uit de negentiende eeuw die adviseren om ‘een huilende baby te slaan om het slechte humeur eruit te krijgen’ (!) of ‘kinderen zo vroeg mogelijk van hun wil te beroven, nog voordat ze zich herinneren dat ze er ooit een-tje hebben gehad’. Meer recent, in de jaren 1970, sloeg het opvoeden juist weer door naar volledig loslaten, tot aan kinderen die met hun eigen uitwerpselen tekenden aan toe (waarschijnlijk terwijl hun ouders in de hoek van de kamer een jointje zaten te roken). Om daarna, geluk-

kig, een mooie gulden middenweg te vinden. Want tegenwoordig kiezen veel ouders voor een opvoedstijl met ruimte voor overleg en een actieve inbreng van hun kind. Ouders hebben wel de leiding, maar luisteren goed naar hun kind. Dat wordt ook wel een ‘autoritatieve’ of ‘democratische’ opvoedstijl genoemd.

Het effect van deze manier van opvoeden is volgens onderzoek zeer positief (Rispiens et al., 1996). Ouders en kinderen komen in conflictsituaties eerder tot goede, constructieve oplossingen. Deze opvoedstijl leidt tot competente en onafhankelijke kinderen met een hoog gevoel van eigenwaarde en een hoog gevoel van sociale verantwoordelijkheid (bron: Nji, kennisdossier Opvoeden). Daarbij mogen vooral de kinderen met de ‘eer’ gaan strijken: onderzoek laat namelijk ook zien dat deze positieve resultaten vooral bereikt worden door de goede inbreng van kinderen, en veel minder door het opvoedend handelen van ouders (Okma, 2006).

‘Vaders Wil Is Wet is angst, niet opvoeden’

– MARTINE DELFOS

‘Ik was in Rusland en er werd me gevraagd om met Russische pleegouders te praten. Met een tolk erbij. Die vader zei: “Ik heb heel veel moeite met het opvoeden van mijn kind. Ik sla hem niet. Zelf ben ik geslagen en dat heeft me toch ook gewoon geholpen. Wat moet ik doen?” Ik zei: “Ik ben Nederlands, niet Russisch, en ik ben hier net. Dus ik weet niet wat voor u goed is. Ik kan u wel een vraag stellen, en ik wil u vragen of u de tijd wilt nemen om hier rustig over na te denken: wilt u later een vader zijn die zijn kind heeft geslagen? Wilt u daarover nadenken?” Hij dacht een hele tijd na, keek me aan en zei: “Nee.” “Oké”, zei ik. “Dan ga ik u helpen een vader te zijn die zijn kind niet heeft geslagen.” Natuurlijk wil hij dat ook. Als je de kans krijgt, wil je een goede relatie met je kind. Vaders Wil is Wet is angst, niet opvoeden. Dat is niet weten hoe je het anders voor elkaar moet krijgen.’

‘Mooi dat kinderen ouders nu om hun mening vragen’

– MARIEKE HENSELMANS

‘Dat kinderen nu beter communiceren met ouders vind ik heel erg fijn. In mijn generatie, of in ieder geval bij mij, was er bar weinig contact. Ik weet nog goed hoe een van mijn zonen op de middelbare school zelf met mij begon te praten over blowen. “Wat denk jij daarvan?” Het moet niet gekker worden,

dacht ik, vraag je dat aan mij? Maar als je het vraagt, kun je het krijgen. Ik heb geantwoord: “Dat zou ik niet doen, ik raad het je heel erg af. Je hebt een grotere kans op psychoses. Ik zou het maar houden bij matig alcohol drinken.” Maar ik vond het wel mooi dat hij mij om mijn mening vroeg. Het is natuurlijk niet aan mij om het dan vervolgens te verbieden. Dus ik heb mijn mening gegeven en dat nemen ze heus wel mee in hun besluit.’

WEETJE

‘Je hebt twee soorten onderhandelen: een goede en een slechte’

Steven Pont zegt in een interview over de onderhandelingshouding: ‘Wij hebben de gelukkigste kinderen van de hele wereld, vooral omdat we veel met ze onderhandelen en ze zo al jong het idee meekrijgen dat ze mede richting aan hun eigen leven geven. Dat is natuurlijk ook prima. Maar als het goed is, gebeurt dat onderhandelen altijd vanuit de regie van de ouders. Ouders moeten dus niet onderhandelen vanuit zwakte omdat kinderen anders niet doen wat ze willen, maar omdat ouders hun kinderen toestaan dat er ergens even over onderhandeld wordt. Dat is een groot verschil in de opvoeding. Je moet te allen tijde de regie hebben om die weer te kunnen pakken op het moment dat het niet goed gaat. Je hebt dus twee soorten onderhandelen: een goede en een slechte.’ (Bron: LINDA, mei 2014)

Jeroen, vader van vijf (mini)minipubers (12, 9, 8, 5 en 4 jaar):

‘Sommige ouders hebben echt onhandelbare kinderen. Die komen ook weleens bij ons thuis en stuiten hier door de woonkamer. Dan pak ik ze in hun kraag en zeg ik: “Wij doen het hier thuis zo, dus jij ook.” Dan komt de sergeant weer tevoorschijn en reageer ik direct. Daar hebben we het dan weleens met die andere ouders over, die hebben soms een heel andere insteek. Ze hebben dan bijvoorbeeld zelf een te autoritaire vader gehad en willen het met hun kinderen anders doen, dus laten ze het echt helemaal los. Maar dan komen ze erachter dat dit toch ook niet werkt. Dan vertellen we weleens hoe wij de dingen aanpakken en hoe we de kinderen bijvoorbeeld aan die taakjes hebben gekregen. Natuurlijk hebben onze kinderen daar ook niet altijd zin in en moeten we ze weleens op gang helpen. Maar voor die ouders is het dan een eyeopener hoe dat bij ons thuis gaat.’

EEN MINIPUBER, WAT IS DAT?

Minipubers zijn kinderen in de leeftijd van 6 tot 12 jaar, die op de basisschool zitten en hard op weg zijn om 'echte' pubers te worden. Onderweg maken ze van alles mee en ontwikkelen ze zich op allerlei gebieden.

SCHOOL

Ze leren nieuwe vaardigheden op school zoals lezen, schrijven, rekenen en Engels of Frans. Door alles wat ze leren, komen ze nu echt de grotemensenwereld binnen. Zo worden ze steeds zelfstandiger en kun je ze steeds minder voor de gek houden. 'Mam, er staat hier dat *The Voice* straks op tv komt. Dan mag ik wel opblijven, hè?', 'Hij zingt "F... Y...", mama!' ('Nee, hoor, hij zegt "Thank you"', probeer je dan eerst nog). En een woord spellen om even in het geheim te overleggen met je partner zit er ook niet meer in. Op 'Zullen we een I-J-S-J-E gaan halen?' volgt nu: 'Ja! Ijsje! Ijsje!'

LEEFTIJDGENOOTJES

Door school en het omgaan met leeftijdsgenootjes wordt de wereld van minipubers steeds groter. Tussen de 6 en 12 jaar brengen kinderen maar liefst 40% van de tijd dat zij wakker zijn in gezelschap van leeftijdsgenootjes door (Kohnstamm, 2002). Ze leren allerlei sociale vaardigheden, omgangsnormen en wat de – geschreven en ongeschreven – groepsregels zijn. De positieve kanten: hoe leuk het is om goede vrienden te hebben met wie je kunt spelen, die voor je klaarstaan en voor je opkomen. En soms ook de negatieve kanten: ruzie met anderen, jaloezie, en in het ergste geval gepest worden. Ze gaan verschillen tussen zichzelf en anderen steeds beter zien, en vergelijken hun prestaties met die van andere kinderen (Delfos, 2011). Daardoor kunnen ze ook last krijgen van faalangst en minderwaardigheidsgevoelens. Voor minipubers is het uiteindelijk van groot belang dat ze erbij horen. Thuis legt daarvoor een belangrijke basis: als je kind van jou leert hoe je op een leuke en respectvolle manier met elkaar om kunt gaan, wordt het voor je kind ook makkelijker om aansluiting te vinden bij klasgenootjes, vriendjes en vriendinnetjes.

WEETJE

Zelfbeeld

Het zelfbeeld van minipubers verandert doordat zij steeds meer sociale vergelijkingen gaan maken. Amerikaans onderzoek naar de manier waarop kinderen van 4 tot 14 jaar zichzelf beschrijven, liet zien dat alle kinderen zichzelf beschrijven aan de hand van hun uiterlijk, wat ze graag of juist niet graag doen, met wie ze zoal omgaan en ook karaktereigenschappen. Maar zo ergens tussen de 7 en 8 jaar gaan ze in plaats van feitelijk meer vergelijkenderwijs over zichzelf praten. 'Ik doe judo' wordt dan 'ik vind tennis leuk, maar ik kan het nog niet zo goed als Sven'. En beschrijvingen veranderen van het concrete moment – 'ik ben zes en mijn vriendinnetje heet Sarah' – naar meer globaal en stabiel – 'ik ben een beetje ongeduldig'. Van voorbeelden worden beschrijvingen algemener: 'ik kan al sommen maken' wordt 'ik ben goed in rekenen'. (Bron: Kohnstamm, 2002, p. 117)

Wendy, moeder van twee (mini)pubers (14 en 11 jaar):

'Nu de jongste elf is, zie je dat er een schifting komt in wie haar echte vrienden zijn en wie niet. Met welke vrienden en vriendinnen ze een band opbouwt. Als ze jonger zijn, spelen ze met bijna iedereen,

dan maakt dat niet uit. Soms hebben ze dan een soort haat-liefde-verhouding: de ene keer spelen ze heel leuk, de andere keer vliegen ze elkaar in de haren. Die vriendschappen vallen nu weg. Zij kan dan best verdrietig zijn en begrijpt het niet zo. Daar praten we dan samen over. Ook over dat je het met die ander kunt bespreken, en hoe je dat dan het beste kunt doen.'

Rik, vader van twee minipubers (12 en 10 jaar):

'Mijn jongste zoon heeft totaal geen interesse in wat de meiden in zijn klas doen. Laatst vroeg ik aan hem: "Wie zitten er allemaal bij jouw tafeltje?" Noemde hij twee jongensnamen en vroeg ik: "Er zitten toch ook nog twee meisjes in jouw groepje?" "Ja... uhhh... uhhh" was het antwoord. Terwijl hij al zes jaar bij diezelfde meiden in de klas zit. Het interesseert hem gewoon totaal niet. Ik dacht dat het wel zou komen, maar nee hoor.'

Vera, moeder van drie minipubers (12, 11 en 9 jaar):

'De oudste twee zijn jongens en ik heb het gevoel dat zij minder beïnvloedbaar zijn. Ze hebben meer een houding van: dit is mijn mening en die flap ik er ook gewoon uit. Zeker jongens onder elkaar, die zijn veel makkelijker. De jongste is een meisje en ik zie dat het voor haar veel belangrijker is wat anderen van haar vinden. Je ziet dat ze het er best moeilijk mee heeft. Als je bijvoorbeeld kijkt naar al die clubjes: meisjes willen altijd op clubjes. De ene helft kiest dan voor de vlinderclub en daar zitten dan meisje A, B, en C in. De rest kiest het dansclubje en daar zitten dan meisje D, E, en F in. Maar zij wil daar niet tussen kiezen. Ze wil met iedereen kunnen spelen. Zowel met jongens als met meisjes. Ze gaat dan wel in een tutu naar school, maar in dat tuturokje gaat ze wel in de pauze voetballen met de jongens.'

Rik, vader van twee minipubers (12 en 10 jaar):

'De oudste is nu echt in een fase dat er van alles verandert op school en in de klas. Om haar heen gaan kinderen zich meer met jongens en dat soort dingen bezighouden, terwijl zij daar nog niet zo mee bezig is. Die kloof, daar hebben we het dan weleens over. Je wilt gewoon niet dat je kind buiten de groep valt.'

Bert, vader van twee minipubers (7 en 6 jaar):

'Gelukkig zijn ze nog niet zo heel erg bezig met kleding. Mijn grootste angst is dat alles gaat draaien om merkkleding. Daar heb ik zo'n hekel aan, dat vind ik principieel fout. Dat je er zonder niet meer bij

zou horen. Maar tot nu toe heb ik ze nog nooit over een ander horen zeggen dat die iets verkeerd aanhad. Ik hoop maar dat dat zo blijft.’

WEETJE

Je aanpassen aan de meute

Minipubers staan bekend om hun neiging om zich aan te passen. Verklaringen daarvoor worden in twee richtingen gezocht, psychologisch en biologisch. De psychologische verklaring gaat ervan uit dat een kind in het gezin onvoorwaardelijk wordt geaccepteerd. De school is de eerste plek waar een kind zich op eigen kracht een plaats moet veroveren. Daardoor ontstaan er groepsnormen die duidelijk en zichtbaar maken waar je aan moet voldoen om erbij te horen. Een bepaalde trui, tas, verzameloppetje enzovoort geeft houvast, waaruit ook het gevoelsmatige erbij horen zich verder kan ontwikkelen. De biologische verklaring voor het je aanpassen aan de meute gaat terug op de evolutie. Soortgenoten herkennen elkaar vooral aan het uiterlijk. Dat geldt voor elke diersoort. Een afwijkend uiterlijk is dan ook vrijwel altijd reden voor uitstoting: het dier wordt niet herkend als ‘een van ons’. Vanuit de oertijd kan dat een overlevingsfactor zijn geworden: mensen die elkaar herkenden aan uiterlijkheden stonden samen sterker tegenover vijanden. (Bron: Kohnstamm, 2002, p. 169)

Ellen, moeder van drie minipubers (10, 9 en 8 jaar):

‘Soms kan de oudste ook thuiskomen met verhalen over anderen, van dat flauwe gedoe. Zo van: “Wat die nu doet! Is ze een dagje ziek als we een toets hebben en daarna is ze er gewoon weer!” Maar dan denk ik: misschien was ze wel echt ziek. Ze kan daar echt een beetje in doorschieten. Wat weet zij daar eigenlijk van? Waarom is ze daar zo mee bezig? Of dan zeurt ze over een meisje dat met mascara op naar school kwam. Maar als ze later zelf naar het hockeyfeest gaat, weet ze niet hoe dik ze het er zelf op moet smeren. Dan lijkt ze wel gewoon jaloers.’

Bert, vader van twee minipubers (7 en 6 jaar):

‘De oudste heeft twee hartsvriendinnen, en de juf had er speciaal voor gezorgd dat ze bij elkaar in de klas konden blijven. Maar dat bleek een slecht plan. Het principe “drie is te veel” geldt bij die meisjes heel sterk. Ze hebben voortdurend bonje, omdat er altijd wel eentje is die zich buitengesloten voelt. Wat ik wel heel bijzon-